

ACTIEPLAN 2024-2026

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN

gemeente **Overbetuwe**

26 juni 2024

Aanleiding

Gemeente Overbetuwe koopt jaarlijks circa 44 miljoen (2022) euro (38% van de begroting) aan diensten, producten en werken in. Hiermee heeft de gemeente een groot effect op de samenleving. Overheidsinkopen zijn daarom een belangrijk instrument om verantwoordelijkheid te nemen voor deze effecten. Tijdens een themabijeenkomst inkoop is het college met elkaar in gesprek gegaan over de ambities die zij hebben om inkoop als middel beter te benutten. Het college kwam tot de conclusie dat de huidige situatie onvoldoende aansluit op de ambities van het college.

Op 19 maart 2024 heeft de raad het programmaplan duurzaamheid vastgesteld. In het programmaplan duurzaamheid staan de ambities en doelstellingen voor de periode 2024 tot en met 2026. Deze zijn onderverdeeld op de inhoudelijke thema's zoals: energietransitie (waaronder energiebesparing, warmtetransitie, energie opwek en mobiliteit), klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Als onderdeel van de pijler circulariteit is het sturen op duurzaam inkopen en het geven van het goede voorbeeld als gemeente opgenomen. Binnen het programma duurzaamheid zijn financiële middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te geven aan dit plan. De gemeente sluit hiervoor aan bij het landelijke initiatief: Het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkoop (MVOI).

Het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkoop (MVOI) heeft als doel inkopende organisaties bij elkaar te brengen en hen te stimuleren tot een brede toepassing van het instrument 'maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen' en de doelen die zijn vastgelegd in het programmaplan duurzaamheid van de gemeente Overbetuwe. Als onderdeel van de ondertekening is het opstellen van een actieplan, waarin de gemeente concrete acties vastlegt voor de komende jaren.

Inleiding

Dit is het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) van de Gemeente Overbetuwe.

Met dit actieplan werkt de gemeente Overbetuwe concreet toe naar realisatie van de eigen maatschappelijke ambities, naar het verkleinen van de eigen voetafdruk en het geven van het goede voorbeeld. Het inbedden van duurzaamheid in ons inkoopbeleid en ons inkoopproces speelt een belangrijke rol bij het verminderen van de negatieve impact op de samenleving en het milieu. Veel van de duurzame impact die we als organisatie kunnen hebben, zit in het inkopen van producten, diensten en werken. Hierdoor is inkoop een belangrijk instrument om bredere duurzaamheidsdoelstellingen te behalen. Met dit actieplan willen we concreet invulling geven aan onze verantwoordelijkheid.

Dit plan richt zich op de kennis ontwikkeling bij medewerkers, het uitvoeren van concrete inkoopacties, het inzetten van duurzaamheid tools en het monitoren van duurzaamheid. Door ook vanuit de uitvoering duurzaamheid te borgen, beogen we te bereiken dat duurzaamheid van ons allemaal wordt. Dit plan richt zich daarom op de uitvoering van inkoop en aanbestedingen. Buiten scope vallen daarom dus ook de volgende thema's: bouwprojecten door derden, stimuleren projectontwikkelaars, verkoop gronden, vergroening leges, schoon en emissie loos bouwen en ontwikkeling div. beleid (o.a. LIOR, IKPOR, inclusie en SROI). Vanuit dit actieplan zal door de kerngroep de verbinding met deze onderdelen gezocht worden. Door per project en per aanbesteding de kapstok van MVOI te gebruiken worden alle voor de gemeente relevante thema's continu afgewogen.

Dit plan is bedoeld als kapstok voor toekomstige inkoop en projecten waarbij de gemeente opdrachtgever is. Zo wordt er meer samenhang gecreëerd. Ook bevat dit plan concrete (inkoop)acties waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag gaat.

Om een organisatie – breed gedragen actieplan op te stellen is er een inventarisatie gedaan. Vervolgens zijn er diverse sessies/interviews georganiseerd met college, management, projectmanagers- en leiders, budgethouders- en adviseurs om de haalbaarheid en randvoorwaarden van de acties te bepalen. Hiervoor hanteren we de volgende aanpak:

Stap 1: Waar staan we nu?

Stap 2: Thema's kiezen en doelen opstellen (waar willen we heen?)

Stap 3: Hoe komen we daar? (welke aanbestedingen komen er aan?)

Stap 4: Planning en benodigde middelen bepalen

De antwoorden op deze vragen zullen worden behandeld in dit actieplan. Voor de structuur wordt het MVOI stappenplan gevolgd, zoals aangeboden door PIANOo; het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

De volgende functionarissen zijn betrokken bij het opstellen van dit plan:

- Wethouder duurzaamheid
- Programma manager duurzaamheid
- Inkoopadviseur
- Coördinator beheer openbare ruimte
- Projectleiders civiel en bouwkundig
- Projectmanagers
- Beheerders openbare ruimte
- Coördinator openbare ruimte
- Teammanager openbare werken
- Vastgoedregisseur en beheerder
- Informatiemanager en adviseurs
- (adviseurs) Groene metropool regio

Inhoudsopgave

Dit actieplan MVOI bevat 7 stappen en heeft een planningsduur van 2,5 jaar (tot 2026). De eerste drie stappen zijn voor de zomer 2024 gezet en zijn eenmalig gezet. Stap 4-7 wordt in de periode 2024-2026 uitgevoerd.

Stap 1. Nulmeting

Er gebeurt al het een en ander op het gebied van MVOI en we bouwen graag voort op de inspanningen die de afgelopen jaren al zijn gedaan, om vanuit daar sterker te worden. In een werksessie met medewerkers zijn ruim 40 duurzaamheidsinitiatieven benoemd. Hieronder staan enkele voorbeelden waar we in dit actieplan op voortbouwen.

Voorbeelden uit de (inkoop)praktijk

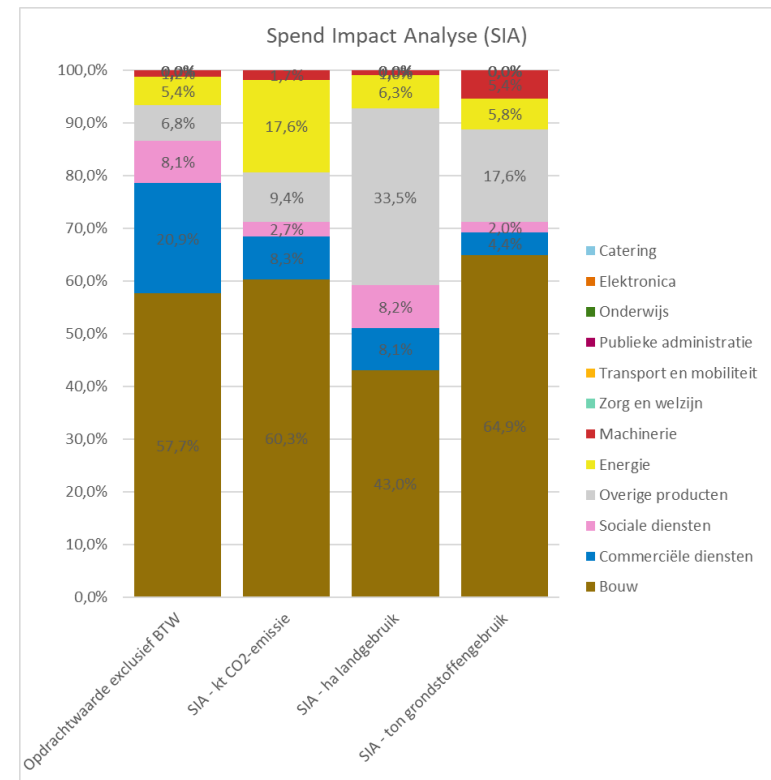
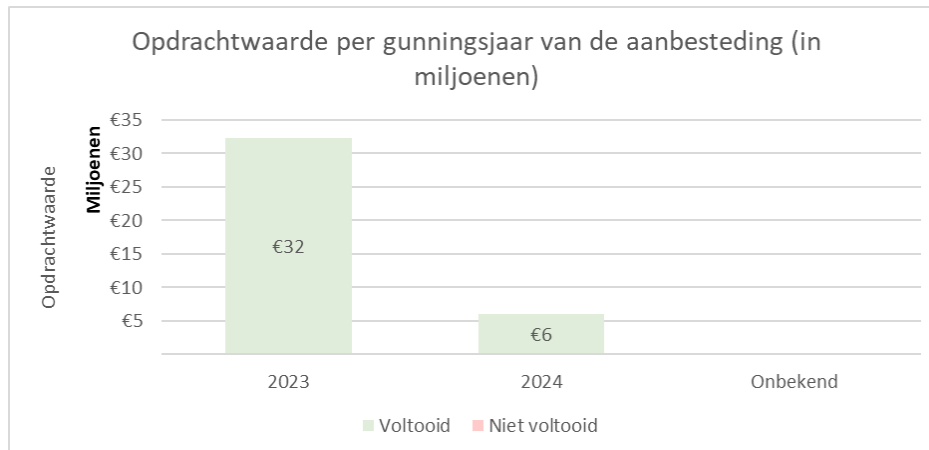
- Een SROI verplichting met bouwblokken methode wordt standaard meegenomen bij Europese en meervoudig onderhandse aanbesteding. Monitoring van de verplichtingen worden geregistreerd in WIZZR en in regionale samenwerking gemonitord.
- Circulariteit als gunningcriterium bij de aanbesteding bedrijfskleding.
- Er is CO₂ beprijzen afvalverwerking opgenomen in de aanbesteding verwerking grof en rest afval.
- Bij de aanbesteding onderhoud asfaltwegen zijn eisen t.b.v. duurzame asfaltmengsels opgenomen.
- Er zijn binnen het ontwerp van parkeerplaatsen keuzes gemaakt voor adaptieve verharding van parkeerplaatsen.

Stap 1. Nulmeting (MVI ZelfevaluatiETOOL)

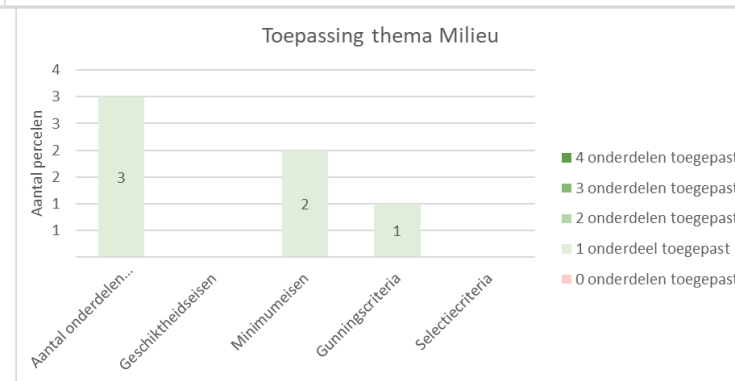
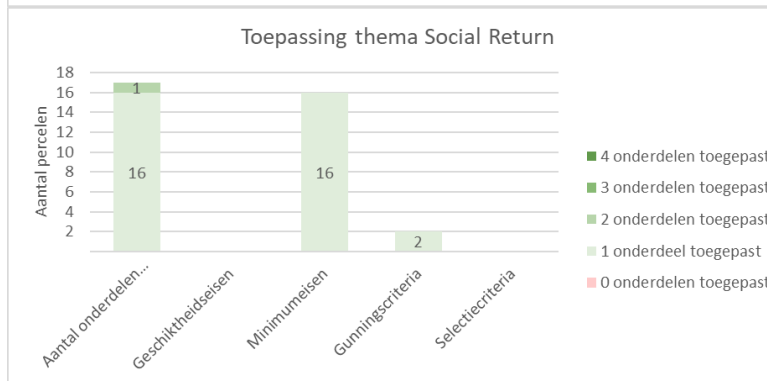
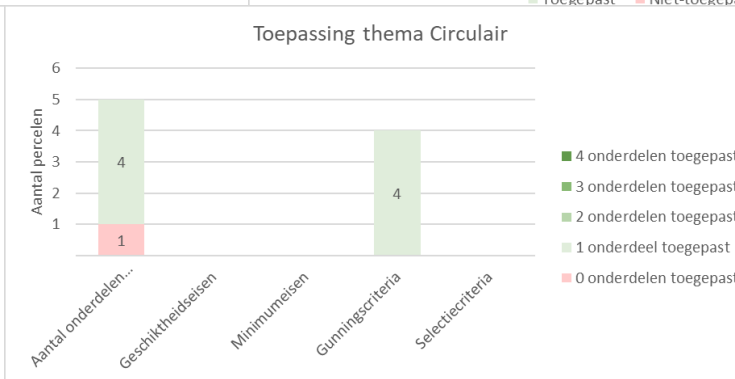
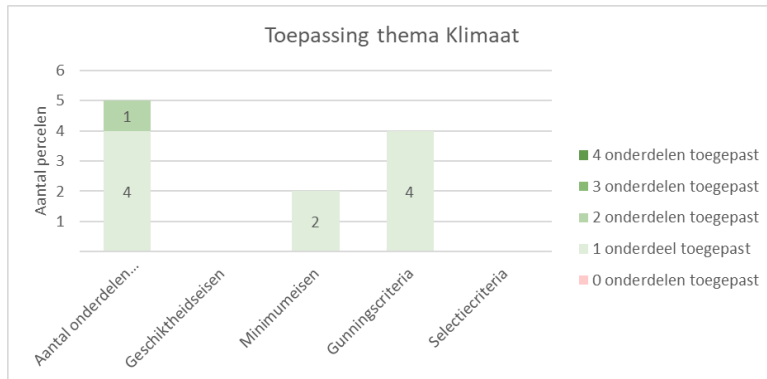
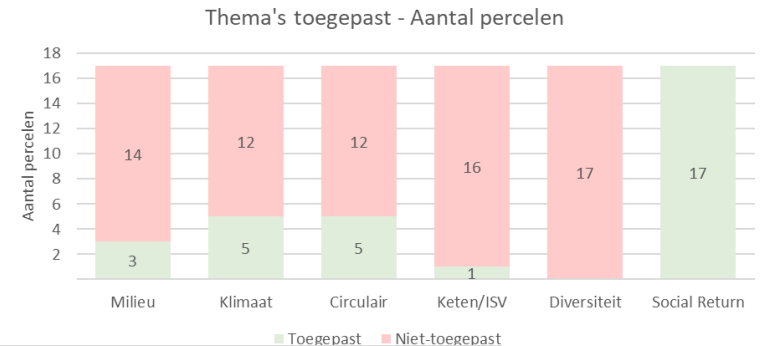
Met de Maatschappelijk Verantwoord Inkopen zelfevaluatie (MVIZET) tool heeft de gemeente in beeld gebracht hoe zij maatschappelijk verantwoord inkopen. De tool is gevuld met de Europese aanbestedingen die vanaf 2023 zijn gegund. Deze tool wordt ingezet om te monitoren in hoeverre MVOI thema's zijn uitgevraagd bij aanbestedingen. Er zijn in 2022 6 aanbestedingen gestart die in 2023 zijn gegund en in 2023 zijn er 11 aanbestedingen gestart en 10 aanbestedingen gegund. In 2024 zijn er 7 gegund. De data loopt tot 1 juni 2024.

- * De totale opdrachtwaarde betrof 38 miljoen excl. BTW.
- * De grootste impact zit in de categorie Bouw.

Stap 1. Nulmeting (MVI ZelfevaluatiETOOL)

Er zijn 17 aanbestedingen ingevoerd in de MVI zelfevaluatie tool waarvan het thema Social Return het meest is toegepast en diversiteit en keten nauwelijks is toegepast. De thema's zijn toegepast in de minimum eisen en gunningcriteria.

Stap 2a. MVOI-thema's kiezen

Omdat duurzaamheid een containerbegrip is, zijn thema's handig om structuur in het gesprek over duurzaamheid aan te brengen. Zo is het makkelijker om te overleggen en kan gemakkelijk worden bijgehouden of alles dat van belang is, meegenomen wordt in duurzaamheidsdoelstellingen. Er is eerst een inventarisatie gemaakt van de thema's die relevant zijn voor de Gemeente Overbetuwe en deze zijn hieronder gekoppeld naar het bron beleid van het betreffende thema.

Thema's manifest

- Ketenverantwoordelijkheid
- Diversiteit & inclusie
- Social Return
- Milieu
- Klimaat
- Circulair

Programmaplan Duurzaamheid

- Klimaat
- Milieu
- Circulair

Beleidskader Social return Midden Gelderland

- Social Return

Agenda diversiteit & inclusie (volgt dec 2024)

- Diversiteit & inclusie

Stap 2a. MVOI-thema's kiezen

Omdat duurzaamheid een containerbegrip is, zijn thema's handig om structuur in het gesprek over duurzaamheid aan te brengen. Zo is het makkelijker om te overleggen en kan gemakkelijk worden bijgehouden of alles dat van belang is, meegenomen wordt in duurzaamheidsdoelstellingen. Er is eerst een inventarisatie gemaakt van de thema's die relevant zijn voor de Gemeente Overbetuwe en deze zijn hieronder gekoppeld naar het bron beleid van het betreffende thema.

Stap 2b. Ambities bij MVOI-thema's

Huidig niveau	✓	Niveau 1: Afweging	Niveau 2: Pilots	Stap 3: Verbreding	Niveau 4: Borging	Niveau 5: Leiderschap	Actie
Ambitie niveau	→						
 Klimaat			✓			→	uitvoeren acties uit actieplan
 Circulair (incl. bio-based)			✓		→		uitvoeren acties uit actieplan
 Milieu & biodiversiteit			✓			→	uitvoeren acties uit actieplan
 Ketenverantwoordelijkheid		→					Nieuw, bij daartoe relevante aanbestedingen afwegen
 Diversiteit & inclusie		→					Nieuw, bij daartoe relevante aanbestedingen afwegen en volgen hoe anderen dit toepassen
 Social return						✓	Toepassen en monitoring voortzetten

Stap 2b. Toelichting en ambities

thema klimaat en milieu en biodiversiteit

De thema's milieu en klimaat raken onze thema's klimaatadaptatie en biodiversiteit en energie van het programmaplan duurzaamheid. Hiermee hanteren, wij de volgende definities:

- Klimaatadaptatie gaat over hitte, droogte en waterveiligheid. Bij klimaatbewust inkopen gaat het om het voorkomen of minimaliseren van de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen. Het leveren van een positieve bijdrage aan energiebesparing en de transitie naar duurzame energiebronnen.
- Biodiversiteit gaat kwantiteit en kwaliteit van planten en dieren in een gebied.
- Energie gaat over energiebesparing, energieneutraal, minimaliseren van CO₂ en duurzame mobiliteit.

Ambities

- Klimaatbestendig en water robuust in 2050 (is landelijke doelstelling).
- Water en bodem sturend.
- Meer gevarieerde leefomgeving voor plant, dieren mensen en behoud of vergroten leefklimaat insecten, vogels en dieren.
- Inrichting en beheer openbare ruimte die past bij de locatie en toekomstige ontwikkelingen.
- In bestaande woon- en werkomgeving en ontwikkelingslocaties maatregelen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- Overbetuwe zit in een transitie naar uitstootvrije mobiliteit in 2050.
- Overbetuwe energieneutraal in 2050. Dit betekent dat we zoveel mogelijk energie besparen.
- De energie die we nog nodig hebben wekken we duurzaam op. In plaats van aardgas gebruiken we een hernieuwbare energiebron.

Stap 2b. Toelichting en ambities

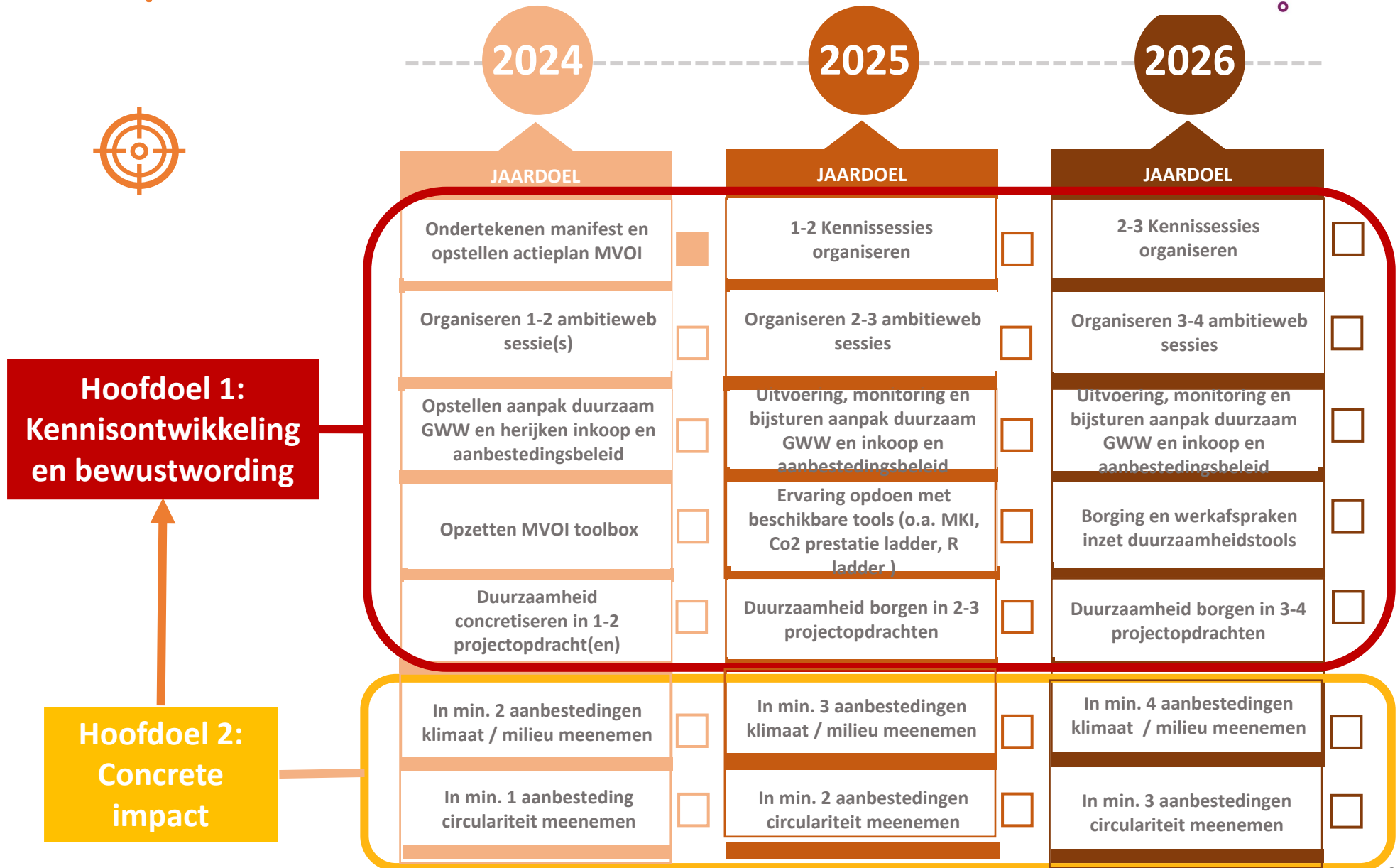
thema circulariteit

Circulaire inkoop is een belangrijk instrument in het aanjagen van de circulaire economie. In de eerste plaats door het inkopen van producten die zo min mogelijk uit primaire grondstoffen bestaan en die na hun eerste gebruiksfase goed herbruikbaar zijn (als product, component of materiaal). Daarnaast kan door middel van inkoop worden ingezet op preventief en correctief onderhoud en/of refurbishment van reeds bestaande producten.

Ambities

- In 2025 minimaal 25 % minder primaire grondstoffen gebruik.
- In 2030 minimaal 30 % minder primaire grondstoffen gebruik.
- In 2050 100% reductie gebruik primaire grondstoffen en volledige circulaire economie.

Stap 3. MVOI Doelen

Stap 4. Inventarisatie kansrijke Projecten en inkopen 2024-2025

In deze stap zijn de aanbestedingen voor de komende jaar / jaren in kaart gebracht en in beeld gebracht bij welke kansrijke projecten / inkopen zijn voor MVOI. Elk kwartaal wordt door de kerngroep deze analyse gemaakt en regelmatig geactualiseerd. Per project/ inkoop wordt een afweging genomen welk thema / thema's het beste past bij het onderwerp. Deze lijst is bedoeld om een beeld te vormen en daarmee indicatief. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Productgroep	2024	2025
<u>GWW</u>		
Herontwikkeling de Helster	x	x
Onderhoud elementenverharding	x	
Bestrijding invasieve soorten	x	
Ontwerp gebouw en buitenruimte de Meeuwenberg		x
Poort van Midden-Gelderland Heteren		x
Rioolinspectie		x
Realisatie nieuwbouw de Wanmole		x
Nieuwbouw Lyceum		x
Molenhoekplein	x	
<u>ICT</u>		
Burgerzaken	x	
EHRM	x	
<u>Kantoor faciliteiten & diensten</u>		
Sportinventaris vervanging en onderhoud	x	
Vervanging armaturen buiten verlichting		x
Levering verkeersborden	x	
Onderhoud openbare verlichting		x
Afval verwerking rest afval	x	
<u>Transport & Vervoer</u>		
Elektrische voertuigen		x
Laadvoorziening		x

Stap 5. Borging van MVOI

Borging is een belangrijke stap in de implementatie van MVOI. Borging wordt onderscheiden in 2 niveaus: in de organisatie en in het inkoopproces.

Hoe creëren we draagvlak bij opdrachtgevers (budgethouders) en bestuur?

- 1x per jaar een lunchsessie met bestuur om successen met elkaar te delen.
- De inkoopadviseur en budgethouder gaan 3 tot 6 maanden voor de start van een aanbesteding met elkaar in gesprek.
- 1x per kwartaal gaat de kerngroep in gesprek over de voortgang van MVOI.
- De kerngroep bestaat uit 1 medewerker per betrokken team, programmamanager, inkoopadviseur. De kerngroep monitort de voortgang van dit actieplan

Er komen diverse checks voor MVOI in het inkoopproces. Hieronder staan een aantal voorbeelden. Deze worden ingericht in de procesbeschrijving inkoop, het zaakstelsel en het projectplan inkoop.

- Is de MVI-criteriatool gebruikt?
- Is het Ambitieniveau gekozen voor de MVI-criteriatool?
- Is er een Duurzaamheidsparagraaf met MVOI ambities toegevoegd bij de uitvraag?
- Is MVOI een standaard agendapunt bij inkoopbesprekingen?
- Na toepassing MVOI: hoe delen we dit succes met de organisatie?
- Is de inkoop vastgelegd in de zelfevaluatie tool

Uitvoering en evaluatie

Voor de uitvoering van dit actieplan is jaarlijks € 10.000, - gereserveerd in het programmaplan duurzaamheid. Daarnaast zal de verwachte inzet van ambtelijke capaciteit voor 2024-2026 jaarlijks 0,2 fte bedragen. Zowel deze uitvoeringskosten als de inzet van ambtelijke capaciteit wordt gedekt uit de CDOKE-gelden.

Evaluatie van het actieplan vindt plaats via het format van PIANOo, waarin onder meer de resultaten uit de MVI-zelfevaluatietool een plek krijgen.

